

เหตุผลที่ชาวพุทธไม่ควรเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับพุทธศักราช 2550

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์พันธ์

<http://www.bodhinanda.com>

ดร.ปฐมพงษ์ โพธิ์ประสิทธิ์พันธ์ สำเร็จการศึกษาปริญญา ๙ ขณะเป็นสามเณร วัดบวรนิเวศวิหาร, สำเร็จ การศึกษาปริญญาโท สาขานูรพคดีศึกษาจากวิทยาลัยนุรพคดีศึกษาและอาฟริกาศึกษา (School of Oriental and African Studies) มหาวิทยาลัยลอนดอน และสำเร็จการศึกษาปริญญาเอก สาขานูรพคดีศึกษา (Oriental Studies) จากสถาบันตะวันออก มหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ประเทศอังกฤษ

ปัจจุบัน เป็นประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพุทธศาสนศึกษา (Buddhist Studies) หลักสูตรนานาชาติ ของมหาวิทยาลัยมหิดล

ผมเห็นว่าชาวพุทธทั่วประเทศไทยสมควรไปใช้สิทธิลงประชามติในระบอบประชาธิปไตย แต่ไม่ควรเห็นชอบ กับร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปีพุทธศักราช 2550 ที่เพิ่งร่างเสร็จภายใต้รัฐบาลที่แต่งตั้งโดยประธานสภาความมั่นคง แห่งชาติ (คมช.) แต่ในการนำเสนอความเห็นต่อบรรดาชาวพุทธให้ไปลงมติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าว ผมขอยืนยัน ว่ามีเหตุผลที่อธิบายได้ในทางวิชาการและไม่ได้เกี่ยวข้องกับคณะบุคคลหรือเครือข่ายของระบอบทักษิณใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งผมเองก็มีส่วนร่วมในการประท้วงระบอบทักษิณกับกลุ่มพันธมิตรด้วย

การที่ผมไม่เห็นชอบด้วยกับร่างกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็ด้วยผมมีมุมมองในประเด็นทางวิชาการที่แตกต่างจากสสร.และผมมีความบริสุทธิ์ใจทางวิชาการที่จะนำเสนอ เหตุผลที่ผมเห็นว่าชาวพุทธทั่วประเทศควรจะไปลง ประชามติไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญมีดังต่อไปนี้:

1. คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งมี น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ เป็นประธานและมีนายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เป็นคณะกรรมการได้แสดงความรู้สึกอคติ ต่อชาวพุทธที่ชุมนุมเรียกร้องจนถึงประกาศไม่ยอมรับมาตั้งแต่ต้น หลังจากทีร่าง รัฐธรรมนูญเสร็จและอยู่ระหว่างทำประชาพิจารณ์ ดร .เจิมศักดิ์ ปิ่นทองซึ่งอยู่ในฐานะเป็นประธานคณะกรรมการ ให้สัมภาษณ์โดยกล่าวว่าเวลาทำประชาพิจารณ์ มักมีกลุ่มชาวพุทธจัดตั้งหลายกลุ่มพยายามเข้ามารว มประชุมใน ลักษณะก่อวณ แต่เบื้องหลังก็คือการทำประชาพิจารณ์ของดร .เจิมศักดิ์ ปิ่นทองไม่ได้ มุ่งให้ความรู้แก่ประชาชนอย่าง แท้จริงว่าถ้าบัญญัติลงในรัฐธรรมนูญแล้วจะมีข้อดีข้อเสียอย่างไรบ้าง แทนที่จะเชิญตัวแทนชาวพุทธที่เป็นนักวิชาการ

มาให้ความรู้แก่ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นที่ กลับพยายามเอาแนวคิดที่ไม่เห็นด้วยของตนเองมาขึ้นนำและในที่สุด จึงได้เกิด กลุ่มชาวพุทธจัดตั้งอย่างที่ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทองกล่าวอ้างได้

เมื่อมีการเดินทางไปดำเนินการเสวนาฟังประชาพิจารณ์ในหลายๆ ภาคของประเทศก็ได้แสดงพฤติกรรมที่น่า สงสัยหลายประการ ดังที่ชาวพุทธบางกลุ่มได้บันทึกแล้วแจกจ่ายกันว่า

‘โรงเรียนสตรีจังหวัดนครสวรรค์ ฝ่ายจัดประชุมไม่ให้ผู้ที่เดินทางไปรับฟังประชา พิจารณ์เข้าร่วมประชุม โดยอ้างว่าไม่มีชื่อรับเชิญ จนกระทั่งมีคนโทรไปแจ้งผู้ว่าราชการจังหวัดฯ ไปเถียงกับผู้ว่าฯ จนผู้ว่าฯ ตอบว่าทำแบบนี้ไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ประชาธิปไตย จากนั้นจึงได้ รับการติดต่อให้เข้าร่วมประชุมได้ วิธีการทำประชาพิจารณ์ ตอนแรกให้รวมกลุ่มกันก่อน เพื่อมาดูวีซีดีของดร.เจิมศักดิ์ แล้วจากนั้นก็ค่อยแยกออกเป็น 3 กลุ่ม ทำประชาพิจารณ์ กลุ่มละ 5 ข้อ หลังจากทำประชาพิจารณ์เสร็จแล้วก็ให้โหวตยกมือ พอยกมือกลุ่มย่อย เสร็จแล้ว ก็บอกให้ชาวบ้านกลับ แต่พอเหลือเฉพาะพวกของตัวเองแล้วก็ให้มาโหวตกัน ใหม่อีกรอบหนึ่งในทุกประเด็น...’

‘ที่อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ มีการเปลี่ยนวันกะทันหัน ตอนแรกบอกว่า จะทำวันที่ 10 พฤษภาคม ก็เลื่อนมาเป็นวันที่ 9 โดยไม่แจ้งใครเลย ประชาชนเขารู้กันก็รีบ พากันไปก็ไม่ยอมให้เข้า บอกว่าไม่มีชื่อรับเชิญ เวลาจัดเวทีทุกครั้งก็กลัวเขาถ่ายรูป อัด วิดีโอ จะคอยให้เจ้าหน้าที่มาคอยดูว่าใครจะถ่ายรูป ถ่ายวิดีโอ กลัวเขาจะจับทุจริตมาก

‘ที่จังหวัดเชียงราย ประกาศว่าจะประชุมที่หนึ่งก็ย้ายไปอีกที่หนึ่งภายในวันเดียวกัน พอคนตามไปทันก็ย้ายไปที่ใหม่ จนกระทั่งต้องย้ายจากอำเภอเมืองหนีไปอำเภอเทิง ห่างกัน ตั้ง 70 กิโลเมตร แล้วประชาพิจารณ์ก็ทำแค่ 3 ข้อ ที่ทุกแห่งทำ 15 ประเด็น แต่เชียงรายทำกันแค่ 3 ประเด็น แค่นี้ก็พากันเลิก’

วัตถุประสงค์หลักที่รัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) ส่งเสริมให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนก็เพื่อให้ หลุดพ้นจากข้อกล่าวหาจากนักประชาธิปไตยว่ารัฐธรรมนูญที่ร่างขึ้นในรัฐบาลของคสช. เป็นรัฐธรรมนูญที่เขียนขึ้น ภายใต้วางทรงของเผด็จการ และไม่มีความคิดเห็นในระบบประชาธิปไตย ดังนั้น ในการทำประชาพิจารณ์ ประชาชนคนไทยทั่วควรที่จะมีโอกาสได้รับความพึงคิดเห็น ทั้งด้านบวกด้านลบของการบรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนา ประจำชาติในรัฐธรรมนูญแล้วแสดงความคิดเห็นของตนเองอย่างเป็นอิสระ ในการที่จะประสานงานให้ประชาชนได้รับความ รู้ทั้งสองด้านดังกล่าวสภาวรัฐธรรมนูญสมควรต้องจัดเวทีอภิปรายโดยให้มีนักวิชาการทั้งสองด้านมาแสดงความคิดเห็น เพื่อให้ความรู้ในเชิงวิชาการ เพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่พฤติกรรมของคณะกรรมการสภาวรัฐธรรมนูญหาได้เป็น เช่นนั้นไม่

นอกจากนั้น ทั้งๆ ที่ นายเจมส์คอดี ปิ่นทอง อยู่ในฐานะเป็นประธานคณะกรรมการประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ สภาร่างรัฐธรรมนูญ กลับให้เหตุผลผิดๆ ในการโน้มน้าวจิตใจชาวพุทธให้มาเห็นคล้อยตามแนวคิดตน ระหว่างทำประชาพิจารณ์ เช่น อ้างว่า **'ถ้ามีการบัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทยแล้วรัฐบาลไทยจะบังคับให้คนรักชาติ 5'** ซึ่งเป็นแนวคิดเลื่อนลอย ไม่มีชาวพุทธหรือองค์กรพุทธใดๆ ในประเทศไทยที่แสดงเจตน์จำนงจะไปบังคับให้ใครรักชาติ 5 ชาวพุทธและองค์กรพุทธที่ร่วมกันเสนอให้บัญญัติคำว่า 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย' ก็ด้วยคำนึงถึงความจริงทางประวัติศาสตร์ว่าพระพุทธศาสนาอยู่กับชาติไทยมาช้านาน และหลักศีลธรรมในพระพุทธศาสนาก็มีบทบาทต่อสังคมไทยในปัจจุบันมากกว่าศาสนาอื่นๆ

ในฐานะที่เป็นประธานคณะกรรมการประสานการมีส่วนร่วมและการประชามติ นายเจมส์คอดี ปิ่นทอง ควรจะต้องรู้ไว้ด้วยว่าในปัจจุบัน มี 58 ประเทศในโลกที่ประกาศให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาหลักหรือศาสนาประจำชาติ ทั้งนี้ ตามข้อมูลที่ศาสตราจารย์ ดร.โรเบิร์ต บาร์โร (Robert Barro) ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ทางด้านเศรษฐศาสตร์ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด สหรัฐอเมริกาได้วิจัยศึกษาเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจในประเทศที่ยกศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ซึ่งตีพิมพ์ในวารสาร The Quarterly Journal of Economics ซึ่งเป็นวารสารวิชาการทางเศรษฐศาสตร์ที่มีอายุเก่าแก่ที่สุด (ตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อพ.ศ.2429) ฉบับเดือน November 2005 หน้า 1331-1370

เท่าที่ผมสังเกต ประเทศที่บัญญัติให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาตินั้นมีลักษณะ 2 ประการ:-

1.สร้างมาตรการซึ่งเป็นข้อจำกัดให้ผู้คนที่นับถือศาสนาอื่นในบางเรื่อง เช่น ประเทศมาเลเซียซึ่งบัญญัติให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ (Islam is the religion of the Federation) ตามมาตรา 3 วรรค 1 ของรัฐธรรมนูญปัจจุบัน (ตามข้อมูลในวิกิพีเดีย: ประชากรมาเลเซีย 60.4% เป็นมุสลิม, 19.2% เป็นพุทธมามกะ, 9.1% เป็นคริสต์ศาสนิกชนและ 6.3% นับถือศาสนาอื่นดู)

รัฐธรรมนูญของมาเลเซียในปัจจุบันเอื้อประโยชน์ต่อศาสนาอิสลามมากกว่าศาสนาอื่นๆ โดยชัดเจน เช่น รัฐธรรมนูญมาตรา 160 ระบุว่าคนมาเลเซียต้องเป็นมุสลิมโดยกฎหมาย (A Malay is, among other things, a person who professes the religion of Islam, H.P.Lee, 2006: 196) และคนมาเลเซียที่เป็นมุสลิมก็ไม่สามารถเปลี่ยนศาสนาได้ตามมาตรา 160 วรรค 2 (Therefore, a person as long as he/she is a Malay and by definition under art. 160 cl (2) is a Muslim, the said person cannot renounce his/her religion at all, Quoted in H.P.Lee, 2006: 197) นอกจากนี้ ยังมีบัญญัติเป็นกฎหมายว่า 'ถ้าคนนับถือศาสนาอื่นพยายามเปลี่ยนคนมุสลิมให้นับถือศาสนาเขาถือว่าละเมิดกฎหมาย แต่คนมุสลิมสามารถชักชวนให้คนนับถือศาสนาอื่นมานับถือศาสนาอิสลามได้ (Proselytizing to Muslims by other religions is an offense but not so if it is proselytizing to non-Muslims by members of the Islamic faith, H.P.Lee, 2006:196) พูดย่างๆ ก็คือ คนอื่นๆ สามารถหันมานับถือศาสนาอิสลามได้ แต่ห้ามมิให้มุสลิมเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่น'

ถ้าใครประสงค์จะเปลี่ยนไปนับถือศาสนาอื่นต้องถูกนำขึ้นศาลมุสลิมเพื่อให้ศาลตัดสินตามกฎหมาย ซึ่งก็ยากที่จะเปลี่ยนสถานะไปเป็นผู้นับถือศาสนาได้ เช่นกรณีสตรีชาวมาเลเซียชื่อลินา จอย (Lina Joy) ซึ่งเป็นมุสลิมตั้งแต่เกิด ต่อมาเธอ เรียกร้องขอเปลี่ยนศาสนาจากศาสนาอิสลามมาเป็นศาสนาคริสต์และก็ต่อสู้มาหลายปี จนบัดนี้ เธอก็ยังคาราคาซังในศาลอยู่ เพราะรัฐบาลมาเลเซียไม่ยอมเปลี่ยนบัตรประชาชนมาระบุว่าเธอนับถือศาสนาคริสต์จากเดิมที่เคยนับถือศาสนาอิสลาม กรณีของลินา จอยนี้ เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในหมู่นักวิชาการสาขาศาสนาเปรียบเทียบ กองทุนเบเก็ทเพื่ออิสรภาพทางศาสนา (The Becket Fund for Religious Liberty) แห่งสหประชาชาติก็เคยหยิบมาช่วยเหลือเป็นกรณีศึกษา

อย่างไรก็ดี รัฐธรรมนูญมาเลเซียก็อนุญาตให้ศาสนาอื่นๆ เผยแผ่ได้ (Other religions may be practised in peace and harmony in any part of the Federation) แต่ทว่าหนังสือทางศาสนาใดๆ ก็ตามที่คนนับถือศาสนาอื่นนอกจากศาสนาอิสลามเขียน เจ้าของหนังสือต้องเขียนกำกับไว้ด้วยเสมอว่า For Non-Muslims Only (เพื่อให้คนที่มีใช้มุสลิมอ่านเท่านั้น)

อินโดนีเซียก็คล้ายมาเลเซีย หากแต่ไม่ประกาศให้ อิสลามเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติก็มีการสร้างมาตรการจำกัดเสรีภาพในการปฏิบัติทางศาสนาเช่นเดียวกัน ชาวอินโดนีเซียส่วนใหญ่ นับถือศาสนาอิสลาม ในจำนวนประชากรซึ่งมีถึง 220 ล้านคนนั้น มี ประชากรประมาณ 90% เป็นมุสลิม กฎหมายประเทศระบุให้ประชาชนมีเสรีภาพในการนับถือศาสนา ทว่าในปัจจุบัน กระทรวงกิจการศาสนาของอินโดนีเซียก็สร้างข้อจำกัดแก่คนนับถือศาสนาคริสต์ โดย ประกาศว่าชาวคริสต์ในอินโดนีเซียจะเปิดโบสถ์คริสต์แห่งหนึ่งได้จะต้องได้รับฉันทานุมัติจากชาวบ้านในพื้นที่อย่างน้อย 60% และต้องมีชาวคริสต์ที่ศรัทธาอย่างน้อย 90 คนจึงจะเปิดทำการได้ ถ้ามีคนศรัทธาอย่างน้อยกว่านั้นเปิดไม่ได้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้นับถือศาสนาอื่นไม่ได้รับเสรีภาพในการนับถืออย่างแท้จริง

ประเทศซาอุดีอาระเบียซึ่งเป็นศูนย์กลางหลักของศาสนาอิสลาม และประกาศให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติ ได้ถือว่าเมืองสำคัญสองเมืองคือเมกกะ (Mecca) และเมดินะ (Medina) เป็นนครอันศักดิ์สิทธิ์ ห้ามคนนับถือศาสนาอื่นๆ ทั้งหมด ในโลกไปแวะเที่ยวโดยเด็ดขาด ประชากรเมืองนี้ทั้งหมดจึงเป็นมุสลิม ไม่มีนักท่องเที่ยวที่นับถือศาสนาอื่นนอกจากอิสลามไปแวะเยี่ยมเพราะรัฐบาลซาอุดีอาระเบียห้ามเข้าโดยเด็ดขาด

2. ไม่ได้สร้างมาตรการเพื่อจำกัดลดรอนเสรีภาพคนนับถือศาสนาอื่นๆ เช่น สหราชอาณาจักร (ศาสนาคริสต์ นิกายแองกลิกันเป็นศาสนาประจำชาติ), ประเทศสเปน (ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก), ประเทศอิตาลี (ศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก), ฯลฯ ประเทศเหล่านี้ ยกให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำโดยอาศัยข้อเท็จจริงที่ปรากฏมาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ ขณะเดียวกันก็ให้เกียรติยกย่องคนนับถือศาสนาอื่นๆ ได้ศึกษา, ปฏิบัติและเผยแพร่ศาสนของศาสนาของตนได้อย่างเต็มที่ ไม่ได้ถือเป็นบุคลากรชั้นสองแต่ประการใด

การที่ประเทศเหล่านี้ยกให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ ก็เพราะ ประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศนั้นนับถือ การประกาศ ให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งว่าเป็นศาสนาประจำชาติจึงเป็นสิ่งที่รัฐทุกรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบธรรม เพราะถือว่าให้เกียรติแก่เสียงข้างมากตามระบอบประชาธิปไตย โดยที่การประกาศเช่นนี้ก็ไม่ได้ทำให้

เสียระบบธรรมาภิบาลในระบอบประชาธิปไตยแต่อย่างใด ดังตัวอย่างที่เห็น แม้ประเทศที่พัฒนาแล้วในยุโรปก็ประกาศกัน

ในเมื่อประเทศที่ยกให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติแล้ว ยังมีรายละเอียดที่ แตกต่างกันในทางปฏิบัติ กล่าวคือ มีทั้งประเภทสร้างมาตรการพิเศษจำกัดผู้นับถือศาสนาอื่นๆ ซึ่ง ทำให้เกิดปัญหาและก็มีทั้งไม่ได้สร้างมาตรการใดๆ เลย ประเทศไทยก็สามารถประกาศให้ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญได้ โดยไม่สร้างมาตรการหรือเงื่อนไขในทางปฏิบัติเพื่อลดรอนสิทธิเสรีภาพในการนับถือ, ศึกษาและปฏิบัติตามหลักศาสนาอื่นๆ ได้เพราะมีตัวอย่างให้เห็นอยู่แล้ว

คำถามที่วิญญูชนชาวพุทธต้องถามก็คือเหตุใดดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง และน.ต.ประสงค์ สุ่นศิริจึงพยายามกะเกณฑ์อธิบายต่อประชาชนว่าหากมีบัญญัติให้ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญแล้ว คนไทยพุทธจะใช้อำนาจรัฐกะเกณฑ์ให้คนนับถือศาสนาอื่นต้องรักษาศีล 5 เพื่อให้เกิดกระแสต่อต้าน? ทำไมทั้งสองคนจึงต้องพยายามชี้ว่าหากบรรจุไปแล้วจะเท่ากับว่าคนไทยกำลังอคติกับศาสนาอื่นๆ? ทั้งๆ ที่แนวคิดนี้ เป็นสิ่งที่ตัวท่านเองคิดขึ้นเองทั้งนั้น ไม่มีชาวพุทธคนใดที่รณรงค์ให้บรรจุ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญจะประสงค์ให้เกิดปัญหาโดยสร้างมาตรการลดรอนสิทธิในการนับถือศาสนาอื่นๆ การชี้ว่าประชาชนคนไทยทั่วประเทศด้วยคนที่มีหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญในแนวทางเช่นนี้ รังแต่จะบ่งชี้ว่าพวกนี้ยึดอัตตาตัวเองเป็นที่ตั้ง ไม่ยอมรับ ฟังเสียงเรียกร้องจากประชาชนชาวพุทธซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมากในประเทศอย่างแท้จริง

นอกจากนั้น น.ต.ประสงค์ สุ่นศิริและดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทองยังไม่พยายามหาหนทางวิชาการซึ่งเป็นตัวแทนชาวพุทธที่ชุมนุมเพื่อมาให้ความรู้แก่ประชาชนในวงกว้างอย่างแท้จริงว่า เมื่อบัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติแล้วจะเกิดผลดีอะไร กลับพยายาม เน้นนำเสนอเฉพาะด้านเสีย (disadvantages) ของการบัญญัติลงในรัฐธรรมนูญด้านเดียว โดยเฉพาะ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทองแทบทุกครั้งที่มีการเสวนาเพื่อทำประชาพิจารณ์ ได้นำ เอกสารที่พระภิกษุที่ปฏิบัติในกริตนอกกรอยและกระแสสร้างจตุคามรามเทพมาย้ำเน้นให้เห็นข้อเสียในวงการสงฆ์ ทำให้เกิดกระแสต่อต้านกลุ่มชาวพุทธที่ร่วมชุมนุม ซึ่งทำให้คนทั่วไปเข้าใจผิด ว่าชาวพุทธที่ชุมนุมเรียกร้องให้บัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญ เป็นกลุ่มเดียวกับพระสงฆ์ที่ปฏิบัติผิดหลักธรรมวินัย

พฤติกรรมต่อต้านกลุ่มชาวพุทธที่มาชุมนุมของน.ต.ประสงค์ สุ่นศิริและดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง เหล่านี้เป็นสิ่งที่เห็นประจักษ์ตั้งแต่เริ่มร่างรัฐธรรมนูญและระหว่างทำประชาพิจารณ์ โดยเฉพาะ ดร.เจิมศักดิ์ระหว่างดำเนินการเสวนาทำประชาพิจารณ์ ได้พยายามใช้ความสามารถ เชิงวาทศิลป์ล้อบปีประชาชนที่เข้ามาฟังไปในตัว โดยการเปิดวีซีดีของตนให้ประชาชนฟัง ซึ่งเท่ากับเป็นการ ‘เลือกสรร’ ข้อมูลให้ประชาชนได้เสพ เพื่อให้ประชาชนได้คล้อยตามตน ดังนั้นการทำประชาพิจารณ์จึงไม่น่าเชื่อถือ ถือว่ากระทำอย่างฉาบฉวย ไม่ได้พยายามนำความรู้รอบด้านให้ประชาชนได้รับเป็นข้อมูลและพิจารณาตัดสินด้วยปัญญา ผลของการทำประชาพิจารณ์จึงไม่ได้สะท้อนความรู้สึกของประชาชนอย่างแท้จริง เมื่อดร.เจิมศักดิ์เอาผลสรุปที่ได้จากการทำประชาพิจารณ์ ที่ฉาบฉวยไม่น่าเชื่อถือเช่นนี้ไปสรุปในที่ประชุมสภาร่างรัฐธรรมนูญเพื่อยืนยันร่างรัฐธรรมนูญเดิม ไม่ยอมแก้ไขตามข้อเสนอของชาวพุทธที่ชุมนุมประท้วง จึงทำให้ร่าง

รัฐธรรมนูญไม่น่าเชื่อถือไปด้วยเพราะบทพร้องมาตั้งแต่กระบวนการทำประชามติแล้ว และได้ชี้ให้เห็นว่า คณะกรรมาธิการยกร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้มีคำตอบหรือปัดป้องไว้ล่วงหน้าแล้วว่าจะไม่ยอมบรรจุ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ไว้ในรัฐธรรมนูญ

ในฐานะที่ผมเป็นนักวิชาการ ถ้าผมยอมรับว่ารัฐธรรมนูญซึ่งได้มาด้วยวิธีทำประชามติซึ่งผมเห็นว่าเป็นฉาบฉวยและไม่น่าเชื่อถือ ผมก็เป็นนักวิชาการที่ดีไม่ได้

3.กลุ่มชาวพุทธที่สนับสนุน ไม่ใช่เฉพาะพระสงฆ์ อย่างเดียว หากแต่เป็นองค์กรพุทธซึ่งเป็นแกนนำหลักของพุทธศาสนิกชนในประเทศไทยทั้งหมด รวมแล้วไม่ต่ำกว่า 300 องค์กร ไม่เพียงเท่านั้น สมเด็จพระพุฒาจารย์ ซึ่งเป็นประธานคณะผู้ปฏิบัติหน้าที่สมเด็จพระสังฆราช ผู้ทำหน้าที่ประธานในที่ประชุมกรรมการมหาเถรสมาคมซึ่งเป็นองค์กรปกครองชาวพุทธที่สูงที่สุดของประเทศ ยังมีสมณลิขิตร่วมอนุโมทนาที่ สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญหากสภาร่างรัฐธรรมนูญจะบรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติลงในรัฐธรรมนูญ

การที่มหาเถรสมาคมเคลื่อนไหวเห็นชอบด้วยการกระแสรีบร้อนให้บรรจุ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ลงในรัฐธรรมนูญ แสดงให้เห็นว่าการเคลื่อนไหวให้บรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติชอบด้วยธรรม เพราะองค์กรระดับสูงสุดของชาวพุทธคือมหาเถรสมาคมก็เห็นชอบด้วย และที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันก็คือศูนย์พิทักษ์พระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทยได้แจกแบบฟอร์ม เพื่อล่ารายชื่อสนับสนุนให้บัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ลงในรัฐธรรมนูญ ระหว่างที่มีการยกร่าง ปรากฏว่ามีประชาชนจากทั่วประเทศส่งใบตอบรับกลับมาไม่ต่ำกว่า 1 ล้านกว่าฉบับ มากกว่าจำนวนคนที่มีสิทธิเสนอขอแก้ไขรัฐธรรมนูญที่รัฐธรรมนูญฉบับที่เพิ่งร่างเสร็จนี้ กำหนดไว้คือ 5 หมื่นคน ตามกฎหมายว่าด้วยการเข้าชื่อเสนอกฎหมาย (ดูรายละเอียดในหมวด 15 การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา 291)

ข้อนี้ได้แสดงให้เห็นชัดเจนแล้วว่าไม่เพียงแต่องค์กรระดับสูงสุดของชาวพุทธจะสนับสนุน หากประชาชนชาวพุทธทั่วประเทศก็ให้การสนับสนุนด้วย และก็ชี้ให้เห็นชัดว่าเสียงสนับสนุนให้บรรจุ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ เป็นเสียงที่ใหญ่กว่ากลุ่มที่คัดค้านในรัฐสภาซึ่งไม่ได้มาจากการเลือกตั้งและจะถือว่าเป็นตัวแทนประชาชนในระบอบประชาธิปไตยไม่ได้

ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราวพ.ศ. 2549) มาตรา 26 มีข้อความปรากฏชัดว่า ‘ให้คณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ และเอกสารชี้แจงตามวรรคหนึ่งให้ประชาชนทั่วไปทราบ ตลอดจนส่งเสริมและจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนประกอบด้วย’ เจตนารมณ์หลักของรัฐธรรมนูญตามมาตรานี้ก็คือให้ประชาชนทั้งประเทศมีส่วนร่วมคิดร่วมแสดงความคิดเห็นกับการยกร่าง

แต่การที่มีกลุ่มชาวพุทธนับล้านกว่าคนแสดงความประสงค์จะให้บรรจุคำว่า ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ลงในรัฐธรรมนูญ แล้วคณะกรรมการยกร่างรัฐธรรมนูญ อันมีน.ต.ประสงค์ สุ่นศิริ หรือสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญอันมีนายบรรณิธิ เศรษฐบุตร เป็นประธานสภาร่างไม่นำพาปรามภักดิ์ โดยที่ตนเองก็ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในประเทศไทย เท่ากับว่าการทำประชามติอย่างฉาบฉวยที่ผ่านมาเป็นเพียงอุบายที่ต้องการทำเพื่อเอา

ประชาชนบ่งหน้าโดยตนเองมีคำตอบล่วงหน้าอยู่แล้วเท่านั้น แล้วอย่างนี้ จะต อบประชาชนได้อย่างไรว่าคณะ สมาชิก่างรัฐธรรมนูญไม่ใช่เป็นร่างทรงของคมช. และจะให้ประชาชนยอมรับได้อย่างไรว่าคมช.ต้องการ่างรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศอย่างแท้จริง

การปฏิเสธไม่บัญญัติคำว่า ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งที่มีประจักษ์พยานว่าประชาชนร่วมล้านกว่าคนเรียกร้องจึ่งขัดแย้งกับมติประชาชนส่วนใหญ่ การเพิกเฉยไม่นำพมมติของคนส่วนใหญ่ เท่ากับไม่เคารพในเสียงส่วนใหญ่ใน ระบอบประชาธิปไตยและน่าจะเข้าข่ายแย้งกับเจตนารมณืมาตรา 26 ของรัฐธรรมนูญ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2549 ซึ่งเปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการ่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้

4. นักวิชาการหลายคนอ้างเหตุผลว่าถ้าบัญญัติลงในรัฐธรรมนูญ จะทำให้ปัญหาภาคใต้บานปลายจนอาจจะมีการแบ่งแยกดินแดนในภาคใต้เกิดขึ้น ผมเห็นว่าสมมติฐานดังกล่าวเกิดจากโมหาคติและภยาคติ โดยไม่ไตร่ตรองข้อเท็จจริง เพราะการแบ่งแยกดินแดนนั้นสามารถเป็นเหตุผลได้โดยตัวของมันเองอยู่แล้ว หมายความว่าผู้ตั้งใจจะแบ่งแยกดินแดนนั้น ไม่ว่าจะรัฐธรรมนูญประเทศจะเป็นอย่างไรก็ตั้งใจจะแบ่งแยกอยู่แล้ว และเราก็ได้เห็นชัดเจนว่า

ก. ขบวนการแบ่งแยกดินแดนได้ก่อตัวมาก่อนการเรียกร้องให้บัญญัติพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ

ข. การบัญญัติว่าศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไม่เคยเป็นเหตุผลในการแบ่งแยกดินแดน เพราะชอบธรรม เนื่องด้วยเป็นการนำเอามติคนส่วนใหญ่ของประเทศไปบัญญัติ

ถ้าการบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วจะก่อให้เกิดการแบ่งแยกดินแดน ประเทศมาเลเซีย , ซาอุดีอาระเบีย, อังกฤษ, สวีเดน, นอร์เวย์ ฯลฯ ที่บัญญัติให้ศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือก็จะเต็มไปด้วยผู้ก่อการร้าย แบ่งแยกดินแดน แต่ทว่าการยกให้ศาสนาที่ผู้คนส่วนใหญ่นับถือเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการยอมรับซึ่งกันและกันในระบอบประชาธิปไตย ในขณะที่เดียวกัน ก็เป็นการยอมรับหลักการพหุนิยม (Pluralism) ด้วย เพราะในการพัฒนาสังคมที่เปิด (Open Society) ซึ่งตรงข้ามกับสังคมที่ยอมรับวัฒนธรรมเดียวและเป็นวัฒนธรรมที่ปิด (Closed society) วัฒนธรรมย่อมจะต้องมีใจกว้างยอมรับวิถีชีวิตซึ่งเป็นวัฒนธรรมของคนหมู่มาก (dominant culture) ตามวิถีประชาธิปไตยโดยอัตโนมัติ

ผมเห็นเช่นเดียวกับนักวิชาการหลายท่านในประเทศว่าปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น สันตมา จากหลายสาเหตุ เช่น ขบวนการค้ายาเสพติด, ความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติและภาษา, ปัญหาด้านกระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นความบกพร่องของฝ่ายเจ้าหน้าที่รัฐ แต่ที่ผมเห็นแตกต่างจากบรรดานักวิชาการหลายท่านเหล่านั้นก็คือ ผมเห็นว่าเราสามารถให้การบัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญช่วยแก้ปัญหาในภาคใต้ให้สงบสุขดังเดิมได้ ซึ่งผมจะขอใช้บทความนี้อธิบายให้เห็นคร่าวๆ ด้วยมีเวลาอยู่ข้างจำกัด

ก่อนอื่น ผมต้องขอเสนอสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดขบวนการผู้ก่อการร้าย จนทำให้เกิดการฆาตกรรมกันไม่หยุดมี 3 ข้อหลักคือ:

1. พฤติกรรมอันไม่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่รัฐ หลายคนทั้งเจ้าหน้าที่ทหาร, ตำรวจและครูอาจารย์ตามโรงเรียนต่างๆ ถูกส่งไปปฏิบัติงานจากภาคต่างๆ โดยไม่เข้าใจทั้งภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่น หลายคนอาจไม่ให้ความเคารพต่อวัฒนธรรมความเชื่อในพื้นที่เท่าที่ควร หลายคนอาจมีพฤติกรรม นอกกริตนอกรอยหรือคอรัปชั่นในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะพวกที่นับถือพระพุทธศาสนา แต่ไม่ได้กระทำตัวให้อยู่ในกรอบของพระศาสนาอย่างแท้จริง เช่น เป็นพุทธมามกะแต่ไม่ได้รักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด, ปกครองคนในพื้นที่ซึ่งผู้คนมีศีลธรรมตามหลักศาสนาแต่ตัวเองไม่ค่อยมีศีลธรรม ซึ่งสะท้อนให้เห็นในรูปแบบต่างๆ เช่น มากู้หลายเมียและเมาสุรา หน้าซ้ำยังไม่ให้ความเคารพประเพณีศาสนาท้องถิ่น ฯลฯ ส่งผลให้ประชาชนที่อยู่ห่างไกลอย่างสามจังหวัดภาคใต้บางกลุ่ม เกิดความรู้สึกไม่พอใจและเมื่อความไม่พอใจทับถมมากเข้าก็แสดงความไม่พอใจออกมาโดยการต่อต้านนโยบายรัฐ และในที่สุด ก็ปรารถนาจะแบ่งแยกดินแดน โดยมีต่างชาติหนุนหลัง

2. รัฐบาลปล่อยปละละเลย 3 จังหวัดภาคใต้มาช้านาน จนไม่ทันสมัยเมื่อเปรียบเทียบกับรัฐกลันตันและตรัง กานูในมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ความจริงแล้ว ประเทศไทยยังมีท้องที่หลายแห่งที่ถูกปล่อยปละโดยรัฐไม่เข้าไปพัฒนา แต่ไม่เป็นชนวนให้เกิดปัญหาเนื่องด้วยภาษาและวัฒนธรรมเหมือนคนกลุ่มใหญ่ในประเทศ ไม่เปราะบางเหมือนในสามจังหวัดภาคใต้ หน้าซ้ำแม้เมื่อเกิดปัญหาในสามจังหวัดภาคใต้แล้ว รัฐบาลก็ไม่สามารถคิดค้นหามาตรการให้ความคุ้มครองประชาชนให้ปลอดภัยได้อย่างเต็มที่ ทำให้ประชาชนไม่กล้าให้ความร่วมมือกับฝ่ายรัฐ รวมทั้งมีวิธีการจัดการกับผู้ก่อการร้ายที่ไม่มีประสิทธิภาพ

3. สภาพสังคมของท้องที่บางส่วนเป็นสังคมปิด (closed society) หรืออยู่ในสังคมที่มีวัฒนธรรมแบบอิสลามอย่างเดียว รัฐไม่ได้เข้ามาพัฒนาให้เจริญรุ่งเรืองเป็นระยะเวลาช้านาน ขาดการปฏิสัมพันธ์กับผู้คนภายนอก โดยเฉพาะเมืองกรุงมากเกินไป ผมคิดว่าสังคมแบบนี้มีส่วนทำให้กลุ่มคนบางกลุ่มเกิดทัศนคติแยกตัว (exclucivist attitudes หรือ exclucivism) แรกกล้า ไม่ยอมรับสังคมพหุนิยมทางวัฒนธรรมกระแสอื่นๆ นอกจากวัฒนธรรมอิสลาม พูดอีกแง่ก็คือกลุ่ม ก่อการร้ายไม่ยอมรับสังคมพหุนิยม (Pluralistic society) เพราะเห็นว่าหากอยู่ร่วมกับวัฒนธรรมสมัยใหม่ โดยเฉพาะวัฒนธรรมตะวันตกนั้น จะทำลายวิถีชีวิตซึ่งเป็นแบบแผนของมุสลิมซึ่งมีในรูปกฎหมายอิสลามหรือชะรีอะฮ์ (Shari'ah) ซึ่งหากปฏิบัติเคร่งครัดตามตัวบททุกอย่างแล้ว วัฒนธรรมหลายอย่างในสังคมไทยที่รับจากพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่นก็อาจเกิดความรังเกียจแล้วรับไม่ได้ แม้แต่การกล่าวคำว่า 'สวัสดี' ซึ่งเป็นคำที่มาจากภาษาบาลีและสันสกฤตก็ไม่ใช่วัฒนธรรมอิสลามมาแต่เดิม ทั้งๆ ที่ศาสนาอิสลามโดยทั่วไปก็ส่งเสริมหลักพหุนิยมและการอยู่ร่วมกันโดยสันติอยู่มากไม่น้อยกว่าศาสนาอื่นๆ

สมมติฐานข้อ 3 นี้ ผมได้จากความเคลื่อนไหวของนายพีรยศ ราชิมมูลา อดีต ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์และอดีตอาจารย์ด้านรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานีที่เสนอให้ตั้งสามจังหวัดในภาคใต้เป็นนครอิสลามมีระบบบริหารในลักษณะเดียวกับรัฐกลันตัน ของมาเลเซีย กล่าวคือ 'มีมุขมนตรีทำหน้าที่เสมือนนายกรัฐมนตรีประจำรัฐขณะเดียวกันสุลต่านประจำรัฐ ก็จะทำหน้าที่ดูแลงานด้านพิธีการต่างๆ ซึ่งรูปแบบนี้จะไม่ใช่การปกครองตนเองหรือแบ่งแยกดินแดน แต่เรียกว่าเป็นการปกครองเฉพาะพื้นที่ (หนังสือพิมพ์โพสต์ทูเดย์ 10 ก.ค. 2550)

ดังนั้น เมื่อเหตุทั้ง 3 กรณีมาเกิดครบองค์และสะสมเป็นระยะเวลาช้านาน ขบวนการก่อการร้าย ซึ่งเกิดมาจากความประสงค์ที่จะปฏิวัติอย่างรุนแรงหรือพลิกจากหน้ามือเป็นหลังมือก็เกิดขึ้นเพื่อแบ่งแยกดินแดน เพื่อให้สามารถนำกฎหมายอิสลามหรือบทบัญญัติศาสนาอิสลามมาใช้ในการปกครองชุมชนของตนเต็มที่ได้โดยไม่มีวัฒนธรรมอื่นๆ ที่ไม่พึงปรารถนามารบกวนวิถีชีวิต

ผมสันนิษฐานเองว่าเพราะผู้ก่อการร้ายอยู่สังคมที่มีองค์ประกอบทั้ง 3 ประการข้างต้นมาช้านาน น่าจะยังได้รับการปลูกฝังโดยกลุ่มนักวิชาการศาสนาที่อ้างว่าทำเพื่อศาสนา ดังที่สื่อมวลชนได้ดีแม้ว่ากลุ่มผู้ก่อการร้ายเหล่านี้มีกลุ่มคณะทำงานที่เรียกตนเองว่าเป็นสภา ‘อูลามา’ (สภานักวิชาการ) เพื่อสั่งการให้ก่อเหตุแต่ละครั้งด้วย จึงไม่กลัวว่าฆาตกรรมใดๆ ที่ตนกระทำจะบาปเพราะตนกระทำเพื่อศาสนาของตนและมีสภาอูลามาซึ่งอยู่เบื้องหลังรับรอง นอกจากนั้น เรายังได้ข้อมูลจากคำให้สัมภาษณ์ของพลตรีสำเร็จ ศรีห่วย ผู้บัญชาการกองบัญชาการผสมพลเรือน ตำรวจ ทหาร (ผบ.ผตท) ตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์คมชัดลึก (19 มิถุนายน 2550) หลังจากสามารถบุกจับแนวร่วมได้ 7 คน พร้อมหลักฐานคืออาวุธปืนครบครันว่าก่อนออกปฏิบัติการ ผู้ก่อการร้ายเหล่านี้จะ ‘สาบานต่อคัมภีร์อัลกุรอานและเมื่อถึงขั้นตอนสาบานต่อคัมภีร์อัลกุรอานแล้ว ก็จะทำปฏิบัติทุกอย่างที่เขาสัญญาไว้’ เพราะสภาอูลามาจากโรงเรียนหลายแห่ง ผู้ก่อการร้ายจึงสามารถหาแนวร่วมตามโรงเรียนต่างๆ ได้ เช่น โรงเรียนอิสลามบูรพา อ.เมือง จ.นราธิวาส ซึ่งเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐได้เข้าตรวจค้นและค้นพบอาวุธมากมายเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2550

ขบวนการก่อการร้ายหัวรุนแรงสุดโต่งเช่นนี้ ที่จริง ก็มีในประเทศมุสลิมหลายประเทศ ต่างจากมุสลิมส่วนใหญ่ซึ่งเดินสายกลางและรักสันติอย่างแท้จริง การ เคลื่อนไหวเพื่อให้เอากฎหมายอิสลามซึ่งครอบคลุมวิถีการใช้ชีวิตของมุสลิมทุกๆ ด้านมาใช้ปกครองอย่างเคร่งครัด โดยไม่ประนีประนอม วัฒนธรรมอื่นๆ รอบตัวเด็ดขาดสามารถก่อให้เกิดพฤติกรรมรุนแรงได้ เช่น เร็วๆ นี้ ก็มีเหตุการณ์รุนแรงเกิดขึ้นที่อินโดนีเซีย กล่าวคือกลุ่มมุสลิมไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ได้บุกเข้าทำลายโบสถ์คริสต์ในประเทศอินโดนีเซีย พร้อมทั้งเรียกร้องให้ปิดโบสถ์ลง เพราะไม่ประสงค์จะให้ศาสนิกชนในศาสนาอื่นเข้ามาประกอบพิธีในชุมชนมุสลิม (ดูรายละเอียดใน *The Journal of Turkish Weekly*, Monday, 04 June 2007) อินโดนีเซียเป็นประเทศที่ประชากรส่วนมากเป็นมุสลิม แม้จะไม่ได้บรรจุให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ แต่ก็มีกฎหมายลิดรอนสิทธิมิให้คนนับถือศาสนาอื่นประกอบพิธีกรรมทางศาสนาอยู่

ไม่นานมานี้เช่นกัน นักบวชกาซี (**Abdul Rashid Ghazi**) ในประเทศปากีสถานได้นำกองกำลังติดอาวุธราว 50-60 คน ควบคุมสุเหร่าแดงและจับผู้หญิงและเด็กหลายร้อยคนในสุเหร่าแห่งนั้น ไว้เป็นตัวประกันเพื่อกดดันให้รัฐบาลนำกฎหมายอิสลาม (Shari'ah) ของกลุ่มทาลีบันมาใช้ในกรุงอิสลามาบัตนั่นเอง (ดูรายละเอียดจาก *The Telegraph* ในสหราชอาณาจักร ฉบับออนไลน์, 12/07/2007)

ปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นั้น ถ้ามาจากสาเหตุหลักทั้ง 3 ข้อข้างต้นก็สามารถแก้ไขได้ถ้ามีการบัญญัติ ‘พระพุทธรักษาเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ เพราะหลังจากบัญญัติแล้ว เราสามารถสร้างระเบียบให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญว่าข้าราชการที่จะไปปฏิบัติหน้าที่ในภาคใต้ โดยเฉพาะกลุ่มคนที่เป็นชาวพุทธจะต้อง

1. มีศีลมีธรรมตามหลักพระพุทธรักษาอย่างเคร่งครัด เพื่อมิให้ไปเอารัศมีเอาเปรียบหาไม่ก็แสวงหาประโยชน์

โดยมิชอบจากคนในพื้นที่

2. ถ้าเป็นนักปกครองที่ไปจากส่วนกลาง ต้องดำเนินรอยพระยุคลบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว กล่าวคือมีศัพทวิธานธรรมเพื่อจะดูแลประชาชนในพื้นที่

3. การเปิดสอนวิชาต่างๆ ที่ครูอาจารย์จากส่วนกลางรับผิดชอบสอนตามโรงเรียนรัฐต่างๆ รวมทั้งการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประจำอำเภอทุกท้องที่ที่ต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมของท้องที่ เช่น เปิดโอกาสให้เจ้าหน้าที่หรือนักศึกษาหยุดเรียนไปประกอบพิธีทางศาสนาที่จำเป็นได้

ที่จริงแล้ว แม้รัฐบาลไทยเองก็เคยตระหนักในประเด็นเรื่องคุณธรรมดังกล่าวนี้ เห็นได้จากคณะรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งลงวันที่ 22 มิถุนายน 2520 ว่าด้วยการคัดเลือกข้าราชการไปปฏิบัติราชการในจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่า ‘หากข้าราชการนั้นมิได้เป็นทั้งคนไทยมุสลิมและไม่อาจพูดภาษามลายูได้ ก็ควรเป็นคนที่จริงจังและมีคุณงามความดี อีกทั้งมีความเข้าใจต่อขนบธรรมเนียมท้องถิ่นอย่างเพียงพอ’ (อ้างถึงใน สุรินทร์ พิศสุวรรณและชัยวัฒน์ สถาอานันท์ , 2527:122) แต่การที่ประเทศไทยมีผู้ก่อการร้ายไม่หยุดยั้งตลอดก็แปลว่าเจ้าหน้าที่รัฐยังไม่สามารถปรับปรุงตัวเองให้เป็นไปตามความคาดหวังของคณะรัฐมนตรีสมัยนั้นได้ แปลว่าไม่เช่นนั้นนโยบายไม่ถูกต้อง แต่หาก เพราะในทางปฏิบัติจริงๆ เจ้าหน้าที่รัฐไม่สามารถพัฒนาตนให้มีคุณธรรมได้ทุกคนดังที่รัฐบาลตั้งความหวังเอาไว้ ดังนั้น ถ้ามีการบัญญัติให้ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญแล้วรัฐใช้เป็นข้ออ้างในการพัฒนาบรรดาข้าราชการชาวพุทธทุกคนให้มีคุณธรรมมากกว่าเดิมก็ย่อมกระทำได้ เพราะยิ่งชาวพุทธมีคุณธรรมตามหลักพระพุทธศาสนาเพียงใด ศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ก็จะอยู่ร่มเย็นเป็นสุขไปด้วยเพียงนั้น สังคมไทยสามารถร่มเย็นได้ด้วยธรรมดังกล่าวนี้

ปัญหาหลักจึงอยู่ที่ว่าเมื่อบัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญแล้ว จะมีการดำเนินการอย่างไรในทางปฏิบัติ ซึ่งตรงนี้เป็นประเด็นที่หลายๆ ฝ่ายวิตกกังวลอยู่ค่อนข้างมาก กระนั้นก็ดี อุทาหรณ์จากประเทศต่างๆ ทำให้เรามองเห็นทางเลือกอยู่ 2 ทาง กล่าวคือ 1. บัญญัติแล้วลิดรอนสิทธิเสรีภาพของศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ดังที่เราพบเห็นกรณีของศาสนาอิสลามในหลายประเทศ โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย 2. บัญญัติแล้วส่งเสริมให้ศาสนิกชนของทุกศาสนายังคงสามารถเผยแผ่ศาสนาธรรมและศาสนพิธีของตนเองได้อย่างเสรี ซึ่งก็มีตัวอย่างในหลายๆ ประเทศ เช่น อังกฤษ เป็นต้น

จุดยืนของเราก็คือประเด็นที่ 2 กล่าวคือสนับสนุนให้บรรจุ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญซึ่งไม่เพียงจะเป็นไปเพื่อยืนยันความจริงทางประวัติศาสตร์ หากเพื่อให้ส่งเสริมการศึกษาและปฏิบัติธรรมในทางพระพุทธศาสนาอย่างจริงจังในหมู่ประชาชนและข้าราชการ รวมถึงนักธุรกิจทุกระดับชั้นที่เป็นชาวพุทธด้วย นอกจากนี้ การบรรจุดังกล่าวยังจะเป็นธงชัยที่สำคัญในการออกกฎหมายลูกที่ส่งเสริมหลักพระธรรมวินัยให้คณะสงฆ์สามารถกำจัดอสังฆกรรมออกจากสังฆมณฑลโดยง่ายตายยิ่งขึ้นด้วย

ถ้าเรายอมรับหลักการทั่วไปว่าสังคมทุกวันนี้ต้องมีหลักพหุนิยมทางศาสนา (Religious Pluralism) และยอมรับหลักประชาธิปไตย เราก็จะสามารถยอมรับหลักการสากลว่าประเทศใดก็ตามที่มีประชาชนนับถือศาสนาใดศาสนาหนึ่งมากกว่าศาสนาอื่น ก็ย่อมมีสิทธิอันชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตยที่จะประกาศให้ศาสนานั้นเป็นศาสนาประจำชาติได้ โดยไม่ได้ขัดกับหลักธรรมมาภิบาล ซึ่งเรามีตัวอย่างหลายๆ ประเทศในโลกนี้เป็นตัวอย่างรับรอง

เราชาวไทยพุทธใจกว้างสามารถรับได้และไม่รู้สึกตั้งข้อรังเกียจที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย, มาเลเซีย, สหราชอาณาจักร, สวีเดน, นอร์เวย์ ฯลฯ ประกาศให้ศาสนาอิสลามหรือศาสนาคริสต์เป็นศาสนาประจำชาติเพราะประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศนั้นๆ นับถือศาสนาอิสลาม /ศาสนาคริสต์มากกว่าศาสนาอื่นๆ เราจึงหวังให้เพื่อนพี่น้องชาวคริสต์และอิสลามมีใจกว้างยอมรับ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติไทย’ เช่นเดียวกัน เพราะประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ โดยมีประชาชนส่วนใหญ่เป็นพุทธมามกะ และชาวพุทธทั่วโลกยอมรับให้เป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาและมีสำนักงานใหญ่ขององค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ซึ่งเป็นศูนย์รวมของชาวพุทธทั่วโลกตั้งอยู่ การยอมรับให้ศาสนาใดศาสนาหนึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ โดยอาศัยจำนวนประชากรจำนวนมากเป็นเครื่องตัดสิน จึงเป็นครครลงหนึ่ง อันชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตย และเป็นการแสดงความใจกว้างต่อศาสนาที่ประชาชนส่วนใหญ่นับถือด้วย

ชาวมุสลิมในมาเลเซียและซาอุดีอาระเบียประกาศให้ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาประจำชาติเพื่อให้สามารถนำหลักอิสลามมาใช้ประโยชน์ต่อชาวมุสลิมได้มากฉันใด การที่เราชาวพุทธ พยายามรณรงค์ให้บัญญัติในรัฐธรรมนูญว่า ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ก็มีนัยเดียวกัน กล่าวคือหวังจะใช้คำสอนของพระพุทธเจ้าปรับปรุงชาวไทยพุทธให้มีศีลมีธรรมมากยิ่งขึ้น ในวิถีทางที่ยอมรับกันได้โดยไม่ละเมิดหรือลิดรอนสิทธิผู้นับถือศาสนาอื่นๆ

ผมมั่นใจว่าถ้ามีการบัญญัติให้ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ลงในรัฐธรรมนูญแล้วส่งเสริมให้ประชาชนชาวไทยพุทธซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศอย่างจริงจัง ถือเป็น ‘วาระประชาชน’ ชาวพุทธที่จะต้องช่วยกันไปทั่วประเทศแล้วไซ้ จะสามารถช่วยลดปัญหาที่สะสมในภาคใต้ได้โดยตรง โดยเฉพาะสาเหตุหลักที่เป็นข้อที่ ๑ และ ๒ ดังกล่าวข้างต้น

5. ในบรรดาสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ทั้งหมดซึ่งมีหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญให้ประเทศไทยอันได้ชื่อว่าเป็นดินแดนพระพุทธศาสนานั้น น่าสังเกตว่าแม้จะได้รับการคัดเลือกมาจากบุคคลหลายสาขาอาชีพ แต่ ก็ไม่มีใครสักคนเป็นนักวิชาการทางพระพุทธศาสนา คนเหล่านี้ทั้งหมดไม่เพียงแต่ความเข้าใจในหลักธรรมในพระพุทธศาสนายังไม่รู้ลึกซึ้งพอ แม้แต่ประวัติศาสตร์พระพุทธศาสนาในประเทศเพื่อนบ้านต้นๆ ก็ยังไม่เคยศึกษาอย่างเป็นระบบ ทำให้เกิดปัญหาในระหว่างร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ

1. มองไม่เห็นข้อดีในการบัญญัติคำว่า ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญ
 2. ไม่มีใครสามารถกล่าวแก้หรืออธิบายข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวพระพุทธศาสนาที่ชัดเจนเพียงพอ
 3. ปลอ่ยให้มีการใช้เหตุผลผิดๆ มาต่อต้านกลุ่มชาวพุทธที่ชุมนุมเรียกร้องให้บัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญ โดยที่ตัวเองก็ไม่รู้ว่าเหตุผลที่นำมาอ้างนั้นก็ผิดไปด้วย
- เช่นนายเกียรติชัย พงษ์พานิชย์อ้างเหตุผลที่ตนเองปฏิเสธไว้ว่า

‘ประเทศที่บัญญัติพุทธศาสนาเอาไว้อย่างประเทศศรีลังกาก็มีปัญหาเพราะทันทีที่มีการบัญญัติ ก็เกิดความแตกแยก ระหว่างศรีลังกากับทมิฬ ความขัดแย้งก็ยังคงอยู่จนถึงทุกวันนี้ เช่นเดียวกับประเทศพม่าก็ต้องเผชิญหน้ากับเรื่องศาสนา จากชนกลุ่มน้อยที่ไม่ได้นับถือพุทธศาสนากลายเป็นความขัดแย้ง ร้าวลึก โดยดูจากกะเหรี่ยงพุทธและกะเหรี่ยงคริสต์ เราต้องตระหนักถึงสิ่งที่จะอาจจะเกิดตามมา ในทันทีที่ประกาศจะทำให้พวกคัลลังศาสนา ลูกมาเรียกร้องให้สังคมนี้เป็นสังคมที่บริสุทธิ์ ล้มล้างพัฒนาการสมัยใหม่ในยุคโลกาภิวัตน์ เรามีความหลากหลาย แต่ก็อยู่กันอย่างกลมกลืน อยู่มาได้ด้วยดีจนถึงยุคปัจจุบันเราจะกลับไปเผชิญกับปัญหาในอดีตของประเทศ ที่ได้บัญญัติเอาไว้หรือ?’ (หนังสือพิมพ์คมชัดลึก 29 มิถุนายน 2550)

เหตุผลนี้ที่จริงแล้ว เกิดจากการชี้แนะของเมตตานันโท ภิกขุซึ่งเขียนลงมติชน (2 เมษายน 2550) ก่อนหน้านั้นว่า

‘ประวัติศาสตร์แบบเดียวกันนี้เองเกิดขึ้นในสหภาพพม่า เมื่อสี่สิบปีมาแล้วเมื่ออนุได้รับเลือกเป็นประธานาธิบดี พระภิกษุเลือดรักชาติออกโรงเดินขบวนต่อต้านนโยบายเปิดกว้างให้สิทธิหมอสอนศาสนาเข้ามาเผยแพร่ในประเทศ ให้รัฐให้สิทธิในการนับถือศาสนาแก่ประชาชนเท่าเทียมกันการประท้วงรุนแรงขึ้นทุกขณะจนรัฐบาลเข้าขั้นวิกฤตและนำมาสู่รัฐประหารที่นำโดยนายพลเนวิน ..สถานการณ์แบบเดียวกันอุบัติขึ้นอีกในศรีลังกา เมื่อชาวพุทธซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวสิงหลที่นับถือพุทธต้องการที่จะให้เชื้อสายและศาสนาของตนเองเป็นใหญ่จึงให้มีการระบุในรัฐธรรมนูญว่ามีภาษาสิงหลเป็นภาษาประจำชาติ ทันทีที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ประกาศใช้กระบวนกรพยัคฆ์ทมิฬเกิดขึ้นทันที

เหตุผลทั้งของนายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์และเมตตานันโท ภิกขุเหล่านี้คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ในฐานะที่ผมเป็นนักวิชาการ ผมสามารถบอกได้ว่า ทั้งสองคนนี้ใช้ข้อมูลซึ่งไม่น่าเชื่อถือไปเป็นฐานในการปฏิเสธข้อเสนอให้บัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ลงในรัฐธรรมนูญ **วิญญูชนต้องเข้าใจว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ เหตุผลที่จะ สนับสนุนหรือคัดค้านประเด็นใดประเด็นหนึ่งควรได้รับการตรวจสอบว่าถูกต้องตามหลักฐานเสียก่อนค่อยเอาไปใช้** ถ้าหากเหตุผล ที่ใช้คัดค้านหรือเสนอมมาจากฐานข้อมูลที่ไม่น่าเชื่อถือแล้วรัฐธรรมนูญจะนำเชื่อถือได้อย่างไร?

ข้อเท็จจริงก็คือรัฐธรรมนูญศรีลังกาไม่ได้ประกาศให้พระพุทธศาสนาเป็น ‘ศาสนาประจำชาติ’ ดังที่นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ และเมตตานันโท ภิกขุยกขึ้นอ้าง และก็ไม่ได้ลิดรอนสิทธิประโยชน์ใดๆ กับศาสนิกชนในศาสนาอื่นๆ ทั้งสิ้น รัฐธรรมนูญของประเทศศรีลังกาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เป็นพ.ศ.2515 ได้ระบุข้อความว่า:

The Republic of Sri Lanka shall give to Buddhism the foremost place and accordingly it shall be the duty of the State to protect and foster Buddhism while assuring to all religions the rights secured by Section 18(i) (d)...

‘สาธารณรัฐศรีลังกาจะให้ความสำคัญแก่พระพุทธศาสนาอย่างสูงและจะถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะพิทักษ์รักษาพระพุทธศาสนา พร้อมกันนั้น ก็ประกันสิทธิในการนับถือศาสนาอื่น ๆ ด้วยตามหมวดที่ 18’

การยกย่องพระพุทธศาสนาให้โดดเด่นในรัฐธรรมนูญในลังกานี้สอดคล้องกับความเชื่อ และประเพณีของคนส่วนใหญ่ในประเทศ เพราะคนส่วนใหญ่เป็นพุทธมามกะ ชาวฮินดูก็ดี ชาวมุสลิมก็ดี ชาวคริสต์ก็ดี ยอมรับกันได้ ซึ่งถ้ามองถึงอกเขาอกเรา ก็ต้องยอมรับได้ว่าในโลกนี้มีหลาย ๆ ประเทศที่ยกย่องให้ศาสนาคริสต์หรืออิสลาม เป็นศาสนาประจำชาติ เมื่อศรีลังกามีชาวพุทธมากกว่า ก็ไม่ได้ติดใจอะไร เพราะความชอบธรรมมีอยู่ว่าประเทศไหนมีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาใดก็สามารถยกให้เป็นศาสนาประจำชาติได้ บรรดาประเทศหลายประเทศในยุโรป เช่น อังกฤษ, สวีเดน, นอร์เวย์ ฯลฯ ก็กระทำในลักษณะเดียวกัน

ประเทศสหรัฐอเมริกา นั่นถือเป็นข้อยกเว้นเพราะเกรงว่าศาสนาทั้งหลายจะขวางการพัฒนาทุนนิยมเสรี จึงพยายามแยกศาสนาออกจากรัฐ และพยายามใช้นโยบายนี้ไปแยกศาสนาออกจากรัฐในประเทศต่างๆ เพื่อมิให้คนในท้องถิ่นยึดมั่นศาสนาจนปฏิเสธทุนนิยมเสรี ดังนั้น นักรัฐศาสตร์ที่ดี นักกฎหมายที่ดีที่สำเร็จมาจากสหรัฐอเมริกาหรือได้รับอิทธิพลจากตำราของคานออเมริกันเขียน ก็มักจะนิยมแยกศาสนาออกไปจากรัฐ เมืองไทยที่มีปัญหาคนเสื่อมจากศีลธรรมมากก็เพราะยุคหนึ่งสมัยหนึ่ง รัฐบาลถูกตำราฝรั่งมอมเมามากจนต้องแยกการศึกษาที่เคยอยู่ในวัดออกมาบริหารต่างหาก แล้วพยายามลดวิชาพระพุทธศาสนาลงเพื่อรองรับกระแสทุนนิยมเสรีนั่นเอง ดังนั้น ปัญหาคนขาดศีลธรรมในปัจจุบันว่าไปแล้วก็มาจากแนวคิดโง่ๆ ของนักการศึกษาไทยในอดีตที่พยายามลดวิชาพระพุทธศาสนาของตนเอง

ส่วนกรณีรัฐบาลสิงหลกับทมิฬแบ่งแยกดินแดนนั้นต้องเข้าใจร่วมกันว่า ได้พยายามก่อตัวมาก่อนที่ประเทศศรีลังกาจะได้เอกราชจากอังกฤษและมีรัฐธรรมนูญปกครองประเทศในปัจจุบัน เมื่อประเทศศรีลังกาได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเมื่อปีพ.ศ.2515 สามปีถัดจากนั้น คือพ.ศ.2518 ชาวทมิฬกลุ่มนี้ก็ประกาศตั้งเป็นองค์กรขึ้นเรียกว่า **The Liberation Tigers of Tamil Eelam (LTTE)** หรือเรียกสั้นๆว่าทมิฬไทเกอร์ (**Tamil Tigers**) เพื่อฉวยโอกาสที่ประชาธิปไตยกำลังเบ่งบานในลังกาในจังหวะที่เพิ่งได้เอกราชไม่นาน หาช่องทาง รุกเข้าหามวลชนมาช่วยเป็นโล่กำบัง และฉวยโอกาสหาแนวร่วมจากทมิฬอื่นๆ ที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารซึ่งห่างไกลจากการดูแลของรัฐบาลเพิ่มเติม

ชาวทมิฬที่พยายามแบ่งแยกดินแดนมานานเหล่านี้ ถ้าเราศึกษาจากเอกสารต่างๆ ก็ได้ข้อมูลว่า พวกเขาเหล่านี้พัฒนาตัวเองมาจากกองโจรปล้นสะดมที่เคยใช้วิธีหาเงินด้วยวิธีที่ทุจริตต่างๆ นานา เช่น ปล้นสะดมจากเรือที่ผ่านไปมาในน่านน้ำใกล้เคียง (sea piracy), ค้ายาเสพติด (drug trafficking), การลักลอบนำคนเข้าประเทศที่พัฒนา

แล้ว โดยรับค่าจ้างในอัตราที่สูง (human smuggling) เช่นนำชาวทมิฬไปเข้าประเทศแคนาดา, การค้าอาวุธเถื่อน (gunrunning) ฯลฯ มีเป็นส่วนน้อยที่ได้จากความช่วยเหลือที่สุจริต ดังนั้น จึงมีบรรดามิตรประเทศไม่น้อยกว่า 32 ประเทศในปัจจุบัน เช่น สหรัฐอเมริกา, มาเลเซีย, แคนาดา, ออสเตรเลีย, สหรัฐอเมริกา, สหราชอาณาจักรจัดให้เป็น ขบวนการก่อการร้าย (terrorist organization) เราจะเห็นว่ากลุ่มชาวทมิฬแบ่งแยกดินแดนเหล่านี้ สามารถก่อตัว ขึ้นมาได้เพราะความที่ประเทศศรีลังกายังยากจนไปทั่วประเทศ ดูแลประชากรไม่ทั่วถึงหรือรัฐบาลกลางขาดการดูแล เอาใจใส่อย่างใกล้ชิดมานานนั่นเอง

หันไปดูกรณีประเทศพม่า ผมเห็นว่านายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์ และเมตตานันโท ภิกขุ มองความเคลื่อนไหว ของชาวพุทธที่สนับสนุนให้บรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญ ด้วยสายตาที่เป็นศัตรูมาก เกินไป เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะไม่เข้าใจบริบทประวัติศาสตร์พม่าก่อนหน้าจะมีการเรียกร้องให้บรรจุ 'พระพุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ' ในรัฐธรรมนูญ

ความจริงถ้ายังไม่ได้ศึกษาประวัติศาสตร์พม่าให้ถ่องแท้ก็ไม่ควรด่วนสรุปแล้วเขียนวิจารณ์ เพราะมันดูน่า สมเพศเวทนาที่คนเป็นถึงสมาชิกสภาว่างรัฐธรรมนูญ ส่วนอีกคนก็สำเร็จปริญญาทั้งจากออกซฟอร์ด, ฮาร์วาร์ด และฮัมบวร์กจะแสดงความเห็นไร้สาระเช่นนั้น ผมวิเคราะห์ข้อเขียนของเมตตานันโท ภิกขุ อย่างผ่านๆหลายครั้ง (โปรดดูที่เวปไซด์ผม <http://www.bodhinanda.com>) พบว่าท่านมีนิสัยเขียนใส่สีเกินความจริง (ซึ่งภาษาฝรั่งเรียกว่า blow out of all proportion หรือ dramatise the event) เกินกว่าที่ข้อมูลจะบอก เมื่อท่านวิจารณ์พระสงฆ์พม่าจึง กลายเป็นว่าพระภิกษุพม่าที่เรียกร้องให้บรรจุ 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ' ในรัฐธรรมนูญเป็นพวกนอกกรีต ไปเสียกระนั้น

ก่อนอื่น ผมขอแก้ ประเด็นทางวิชาการ (ซึ่งผมเองก็เคยเข้าใจผิด)ว่าที่จริงแล้ว รัฐธรรมนูญพม่านั้น ไม่เคย บัญญัติว่า 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ' (Buddhism as the State Religion) แต่อย่างไร หากแต่มี ข้อความบัญญัติไว้คล้ายๆ ประเทศศรีลังกา กล่าวคือประกาศให้พระพุทธศาสนาเป็น Foremost Religion ('ศาสนาที่ สำคัญที่สุด' [ในฐานะเป็นศาสนาของคนส่วนใหญ่ในประเทศ]) อย่างไรก็ดี ประเด็นสำคัญที่ผมจะกล่าวแก่เมื่อสรุป แล้วมี 2 ประเด็นคือ 1. ความขัดแย้งระหว่างชาวพุทธและชาวคริสต์ที่นายเกียรติชัย พงษ์พาณิชย์กล่าวอ้าง 2. การ ปฏิวัติรัฐบาลนายอูนู นายกรัฐมนตรีของพม่าโดยนายพลเนวินเพราะยกย่องพระพุทธศาสนาเกินหน้าศาสนาอื่นๆ ดังกล่าวนั้นเป็นเหตุตั้งที่เมตตานันโท ภิกขุกล่าวอ้าง ผมเห็นว่าทั้งสองคนนี้เสนอข้อมูลคลาดเคลื่อนจากความจริง อย่างสิ้นเชิง ส่อว่าให้เห็นว่าไม่มีงานทางวิชาการรองรับ แต่ได้ความรู้มาจากการคาดเดา

เป็นความจริงว่า เมื่อรัฐธรรมนูญของพม่า สมัยนายอูนูเป็นนายกรัฐมนตรีได้ยกให้พระพุทธศาสนา มีบทบาท เด่นในรัฐธรรมนูญ แล้วทำให้ชาวคริสต์ไม่พอใจ ถ้าเราไม่อ่านประวัติศาสตร์ให้รู้แน่เราก็จะรู้สึกได้ว่าชาวพุทธกำลัง พยายามเบียดเบียนคนนับถือศาสนาอื่น แต่ความเป็นจริงแล้ว ถ้าพิจารณาอย่างเป็นธรรมด้วยสายตานักวิชา การ เราจะพบว่าชาวคริสต์นั้นร้อนตัวไปเอง เพราะรัฐธรรมนูญพม่าไม่ได้ใช้กฎหมายกดขี่คนนับถือศาสนาอื่นใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากนั้น มาตรา 21 วรรค 3 ของรัฐธรรมนูญพม่ายังระบุไว้ชัดเจนว่า The State shall not impose any

disabilities or make any discrimination on the ground of religious faith or belief (รัฐจะไม่สร้างมาตรการ
 ริดรอนสิทธิหรือแสดงพฤติกรรมอคติบนพื้นฐานความเชื่อทางศาสนา) เพื่อกู้มครองศาสนาอื่นๆ ทั้งหมดในประเทศเอา
 ไว้ด้วย

แต่การที่ช่วงนั้นชาวคริสต์เกิดอาการร้อนตัวก็เพราะว่า ในสมัยที่อังกฤษปกครองพม่าอยู่เป็นระยะเวลาหลาย
 ปี กล่าวคือ ตั้งแต่พ.ศ. 2367 (1824) ถึงพ.ศ.2491 (1948) ชาวคริสต์ได้ร่วมกับอังกฤษทำลายพระพุทธรูปศาสนาด้วย
 ระหว่างนี้ รัฐบาลอังกฤษพยายามกอบโกยและทำลายบูรณภาพพม่าต่างๆ นานา เช่น พยายามล้มระบอบกษัตริย์สมัย
 พระเจ้ามินดง โดยกระตุ้นให้ชนกลุ่มน้อยต่างๆ กระด้างกระเดื่อง ขณะเดียวกันก็พยายามย้ายพระพุทธรูปศาสนาไปด้วย
 ชาวอังกฤษเห็นว่ากลุ่มชนพม่าที่เป็นชาวพุทธซึ่งเป็นชุมชนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นกลุ่มฝ่ายต่อต้านจักรวรรดินิยมที่
 สำคัญและดึงมวลชนมาสนับสนุนมาก เช่น ความเคลื่อนไหวของขบวนการวันทานุ เป็นต้น

ระหว่างที่ปกครองพม่าอยู่ นอกจากอังกฤษจะพยายามไล่นักวิชาการหรือนักศึกษาชาวพุทธที่กระด้าง
 กระเดื่องจากสถานศึกษา โดยไล่ออกทั้งจากโรงเรียนและมหาวิทยาลัยแล้ว ยังสนับสนุนให้พวกมิชชันนารีเข้าไปเกลี้ย
 กล่อมชนกลุ่มน้อย เช่น คะฉิ่น กะเหรี่ยง ซึ่งได้รับอิทธิพลจากพระพุทธรูปศาสนาในภาคกลาง ำน้อยให้เปลี่ยนมานับถือ
 ศาสนาคริสต์ โดยข้าหลวงอังกฤษสนับสนุนให้บาทหลวงคริสต์เหล่านี้ทั้งอำนาจการเมืองและเงินทองเพื่อให้ชักชวน
 กลุ่มน้อยเหล่านี้มานับถือศาสนาคริสต์ให้ได้มากที่สุดด้วย

นอกจากนั้น อังกฤษยังได้ร่วมมือกับแกนนำชาวคริสต์วางแผนตั้งโรงเรียนที่เคยมีในวัดวาอารามซึ่งเคยมีมา
 แต่เดิมมาตั้งนอกวัด ไม่ให้พระบิหารและไม่ให้เรียนวิชาพระพุทธรูปศาสนาด้วย เพราะเห็นว่าพระพุทธรูปศาสนาเื่องทำให้
 ชาวพม่าคล้อยตามทุนนิยมแบบตะวันตกได้ยาก ถ้าจะให้พม่าอ่อนแอต้องดึงพระพุทธรูปศาสนาออกจากโรงเรียนและ
 ออกจากวัดให้ได้ รัฐบาล ใต้อาณัติของอังกฤษจึงไม่เพียงจะยุติการอุปถัมภ์พระพุทธรูปศาสนาสิ้นเชิง การศึกษาใดๆ ที่
 สำเร็จมาจากวัดรัฐบาลก็ไม่ให้การรับรอง แล้วรัฐบาลก็ร่วมมือชาวคริสต์ตั้งโรงเรียนของคณะผู้เผยแผ่ศาสนาคริสต์เียน
 ขึ้นเป็นจำนวนมากแล้วก็เกณฑ์คนให้เข้าไปศึกษาแทนโรงเรียนวัดเดิมที่ถูกยุบไป โรงเรียนคริสต์เียนเหล่านี้ ยังนำ
 พระพุทธรูปศาสนาเข้าไปวิจารณ์ในโรงเรียนของตัวเองอย่างเสียๆ หายๆ ในที่สุด พระสงฆ์ในภาคกลางของพม่าก็อยู่ไม่ได้
 เพราะถูกการเมืองกดดัน และไม่ได้รับการอุปถัมภ์จากรัฐบาลและประชาชนเพราะมิชชันนารีชาวคริสต์ปลุกกระดมให้
 ประชาชนเกลียดพระสงฆ์จนต้องอพยพจากภาคกลางขึ้นไปตอนบนของพม่าซึ่งสถานการณ์ยังดีกว่า

เมื่อรัฐบาลอังกฤษเบียดเบียนพระพุทธรูปศาสนาและพระสงฆ์ชาวพุทธมากเข้า กลุ่มชาวพุทธที่มีอุดมการณ์
 ชาตินิยมทั้งสงฆ์และฆราวาสก็รวมตัวประท้วงรัฐบาลอังกฤษและต่อสู้จนพม่าได้เอกราชจากอังกฤษเมื่อ 4 มกราคม
 2491 หลังจากได้เอกราชจากอังกฤษ พม่าก็สรรหาตัวบุคคล จะเป็นนายกรัฐมนตรื ในที่สุด นายอูซึ่งเป็นหนึ่งในแกน
 นำชาวพุทธที่ต่อสู้ให้พม่าได้เอกราชก็ได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรือย่างท่วมท้น เพราะมีบทบาทเป็นนักต่อสู้เพื่อเอกราช
 และพระพุทธรูปศาสนาตั้งแต่สมัยเป็นประธานสหพันธ์นักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้ง (Rangoon University) ซึ่งสมัย
 นั้น นาย อองซานเป็นเลขาธิการสหพันธ์นักศึกษามหาวิทยาลัยย่างกุ้งด้วย เขาได้รับเลือกเป็นนายกรัฐมนตรือยู่หลาย

ช่วง กล่าวคือระหว่าง 1 มกราคม 2491 (1948) ถึง 12 มิถุนายน 2499 (1956), ตั้งแต่ 28 กุมภาพันธ์ 2500 (1957) ถึง 28 ตุลาคม 2501 (1958), และท้ายสุด ตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน 2503 (1960) ถึงวันที่ 2 มีนาคม 2505

เพราะรัฐบาลอังกฤษและแกนนำชาวคริสต์เคยย้ายพระพุทธศาสนาในพม่าอย่างมาก ชาวพุทธซึ่งเป็นแกนนำในการต่อสู้กับอังกฤษ จึงพยายามเรียกร้องให้บรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของประเทศในรัฐธรรมนูญเพื่อป้องกันมิให้เกิดมีการย้ายอีก เราจะเห็นว่ากระแสต้านการบรรจุพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักในรัฐธรรมนูญของพม่าที่เกิดขึ้นเมื่อครั้งรัฐบาลของนายอู๋นั้นส่วนใหญ่มาจากกลุ่มชาวคริสต์ซึ่ง ‘ร้อนตัว’ เพราะกลัวว่าชาวพุทธจะใช้อำนาจรัฐแก้แค้นกลุ่มตนที่เคยกระทำร้ายต่อชาวพุทธสมัยอังกฤษปกครองนั่นเอง

ที่จริง ชาวพุทธมีสิทธิ์ที่จะโกรธแค้นชาวคริสต์ที่เคยร่วมมือกับอังกฤษพยายามทำลายพระพุทธศาสนา และแม้พม่าจะได้เอกราชและอังกฤษหมดอำนาจในพม่าแล้ว แต่ชาวพุทธพม่าจำนวนมากก็ยังมองเห็นแกนนำชาวคริสต์ บางกลุ่มเป็นเหมือนตัวแทนอำนาจจักรวรรดินิยมหรือตัวแทนประเทศนักล่าอาณานิคมที่ยังเหลืออยู่ในพม่า กระนั้นก็ตาม ชาวพุทธพม่าก็ไม่ได้แก้แค้นอะไร ถ้าวิญญูชนพิจารณาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ก็ย่อมจะรู้สึกว่สมควรอย่างยิ่งที่ชาวพุทธพม่าจะพยายามให้ความสำคัญแก่พระพุทธศาสนาในรัฐธรรมนูญอย่างนั้น

ประเด็นที่ 2 ก็คือการปฏิวัติรัฐบาลของนายอู๋ของนายพลเนวินซึ่งเกิดขึ้นเมื่อพ.ศ. 2505 ประเด็นนี้เมตตานันโท ภิกขุ ไม่เข้าใจข้อเท็จจริงแล้วด่วนสรุป เพราะความจริงแล้ว การประท้วงของชาวคริสต์ไม่ได้มีผลมากมายต่อรัฐบาลแต่อย่างใด เพราะชาวพม่าทุกคนที่เป็นชาวพุทธย่อมต้องรู้ว่าแกนนำชาวคริสต์เคยกระทำต่อพระพุทธศาสนาอย่างใดบ้าง และตลอดระยะเวลาที่นายอู๋เป็นนายกรัฐมนตรีก็ไม่เคยสร้างมาตรการกดขี่คนนับถือศาสนาอื่น ๆ ไม่ว่าศาสนาคริสต์หรืออิสลาม

แต่ที่รัฐบาลนายอู๋ถูกนายพลเนวินปฏิวัติ ก็เพราะชุมชนกลุ่มน้อยหลายกลุ่มพยายามแยกตัวเป็นอิสระจากรัฐบาลกลาง เพราะระหว่างนั้นเป็นช่วงกำลังมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาสู่ระบอบประชาธิปไตย นายพลเนวินนั้นนิยมระบอบสังคมนิยมมากกว่าประชาธิปไตย และต้องการเอากำลัง ทหารรัฐมาจัดการกลุ่มที่พยายามแบ่งแยกดินแดนให้เด็ดขาดมากกว่าจะเปิดเวทีเจรจา ด้วยวิถีประชาธิปไตยตามแนวคิดนายอู๋ ดังนั้น จึงก่อการปฏิวัติยึดอำนาจ ทำให้รัฐบาลนายอู๋พร้อมทั้งรัฐธรรมนูญพม่าที่ยกให้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาหลักของประเทศก็ล้มไปด้วย ถ้าเรา ศึกษาที่ไปที่มาที่จะพบว่ารัฐบาลเผด็จการของพม่าในปัจจุบันก็ล้วนสืบทอดมาจากนายพลเนวินทั้งสิ้น

การที่เมตตานันโท ภิกขุและนายเกียรติชัย พงษ์พานิชย์ อ้างว่ารัฐบาลสมัยอู๋ถูกล้มไปเพราะมีการบัญญัติว่า ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญของพม่า จึงเป็นการอ้างข้อมูลเท็จและให้เหตุผลเท็จ การที่สมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญปฏิเสธไม่ยอมบรรจุ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ โดยอาศัยข้อมูลเท็จหรือเหตุผลเท็จนั้นชี้ให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญดังกล่าวนี้เชื่อถือไม่ได้ เพราะเป็นการปฏิเสธข้อเสนอบัญญัติ ‘พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ’ ในรัฐธรรมนูญโดยไม่มีเหตุผลอันควร ข้ำยังบ่งชี้ว่าสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญที่เชื่อถือข้อมูลเหล่านี้ขาดวิจรณญาณพอจะวิเคราะห์แม้แต่เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาไม่กี่ทศวรรษให้เข้าใจถ่องแท้

6. รัฐธรรมนูญมาจากภาษาอังกฤษว่า constitution หมายถึง 'กฎหมายสูงสุด' ของประเทศใดประเทศหนึ่ง การที่สภาร่างรัฐธรรมนูญซึ่งแต่งตั้งโดยคสช. ไม่เห็นชอบที่จะให้บรรจุคำว่า 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ' ลง ในรัฐธรรมนูญเท่ากับไม่ให้ความสำคัญต่อพระพุทธศาสนาที่มีคุณูปการต่อประเทศไทยมาเป็นระยะเวลาช้านาน และมองข้าม ไม่ให้ความสำคัญแก่พระราชดำรัสของพระมหากษัตริย์ไทย ไม่ว่าจะในอดีตหรือปัจจุบัน ซึ่งทรงให้ความสำคัญต่อพระพุทธศาสนา

แม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ภูมิพลอดุลยเดชมหาราช พระมหากษัตริย์แห่งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบัน ก็เคยทรงรับสั่งเมื่อคราวทรงลาผนวชเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2499 ว่า 'อันพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติของเรานี้ตามความชอบธรรมที่ได้รับมาก็ดี ตามความศรัทธาเชื่อถือส่วนตัวข้าพเจ้าก็ดี เห็นเป็นศาสนาที่ดีศาสนาหนึ่ง มีคำสั่งสอนให้คนประพฤติตนเป็นคนดี ทั้งเพียบพร้อมด้วยบรรดาสัจธรรมอันชอบด้วยเหตุผลน่าเลื่อมใสยิ่งนัก'

ในทศวรรษส่วนตัว ผมเห็นว่าการไม่บรรจุคำว่า 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ' ในรัฐธรรมนูญเท่ากับต้องการให้คนไทยทั้งประเทศเริ่มประวัติศาสตร์ใหม่ ตั้งแต่มีระบอบการปกครองมาเป็นประชาธิปไตยเมื่อพ.ศ. 2475 เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ นั่นแปลว่าต้องการให้คนไทยลืมความสำคัญของพระพุทธศาสนาที่อยู่คู่กับชาติไทยมาช้านาน รวมทั้ง มรดกทางวัฒนธรรมอันมีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาอันมีมาในสังคมไทยมาช้านาน อย่างน้อยที่สุดตั้งแต่ตั้งอาณาจักรสุโขทัยมาเมื่อประมาณพ.ศ.1761 แม้ว่าพระพุทธศาสนาจะมีคุณูปการต่อประเทศไทยมาช้านาน ก็ไม่คิดจะระบุให้เป็นเกียรติแก่ศาสนาที่บรรพบุรุษอุทิศส่ำรักษาและใช้สอนอบรมศีลธรรมมาหลายศตวรรษในรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

ด้วยเหตุผลต่างๆ เหล่านี้ ผมจึงเห็นว่าสมควรจะลงมติ 'ไม่เห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญ' ฉบับนี้ เพราะสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญ (สสร.) ไม่ได้ใส่ใจเสียงเรียกร้องของประชาชนชาวพุทธซึ่งเป็นส่วนใหญ่ของประเทศ เพราะ นำเหตุผลที่มีนักวิชาการบ้าง นักกิจกรรมสังคมบ้างชี้แจงมาใส่ใจมากเกินไป เช่นว่า ถ้าบัญญัติในรัฐธรรมนูญแล้วจะเปลี่ยนให้ประเทศไทยผูกขาดอยู่กับพระพุทธศาสนาเท่านั้นบ้าง หากบัญญัติในรัฐธรรมนูญแล้วจะทำให้เกิดก่อการร้ายมากขึ้นบ้าง ฯลฯ

ทั้งๆ ที่ในโลกนี้มีประเทศหลายประเทศที่อาศัยเสียงข้างมาก ยกย่องศาสนาที่ประชากรนับถือมากขึ้นเป็นศาสนาประจำชาติในรัฐธรรมนูญและทั่วโลกก็ยอมรับว่าชอบธรรม เพราะยึดถือเสียงข้างมากตามระบอบประชาธิปไตยเป็นเกณฑ์และทั้งๆ ที่คนไทยเราสามารถบัญญัติคำว่า 'พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ' ในรัฐธรรมนูญแบบสายกลาง กล่าวคือไม่สร้างเงื่อนไขลิดรอนสิทธิในการนับถือ , ศึกษาและปฏิบัติศาสนาอื่นๆ ด้วย วิธีประการใดประการหนึ่งดังที่หลายประเทศกระทำอยู่ในเวลานี้ด้วย.

หนังสือ(คัศสรร)ที่แนะนำให้อ่านเพิ่มเติม

หม่องทินอ่อง. (2519). *ประวัติศาสตร์พม่า (A History of Burma)*. แปลโดยเพชรี สุมิตร. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

สุรินทร์ พิศสุวรรณและชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2527). *พัฒนาการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

De Silva, K.M. (2005). *A History of Sri Lanka*. Colombo: Vijitha Yapa Publications.

Lee, H.P. (2006). Human Rights in Malaysia. In Randall Perenboom (ed.), *Human Rights in Asia*. London & New York: Routledge.

Ling, Trevor. (1979). *Buddhism, Imperialism and War*. London: George Allen & Unwin.

Perenboom, Randall (ed.). (2006). *Human Rights in Asia*. London & New York: Routledge.